

Quản lý hoạt động đổi mới phương pháp dạy học ở các trường tiểu học quận 10, thành phố Hồ Chí Minh

Nguyễn Cửu Thanh Tâm*

* Trường Đại học Trà Vinh

Received: 25/12/2022; Accepted: 30/12/2022; Published: 2/1/2023

Abstract: On the basis of theoretical and practical research, the article proposes measures to manage innovative teaching methods in primary schools in District 10, Ho Chi Minh City, contributing to improving the quality of education. Primary school of District 10, meeting the requirements of educational innovation.

Keywords: Innovating teaching methods, primary school, District 10, Ho Chi Minh City

1. Đặt vấn đề

Trong những năm qua các trường tiểu học Quận 10 đã tổ chức nhiều hội thảo chuyên đề về đổi mới phương pháp dạy học (PPDH), việc đổi mới PPDH đã đem lại một số kết quả đáng trân trọng, từng bước nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện. Tuy nhiên, công tác quản lý về đổi mới PPDH ở một số trường hiệu quả chưa cao. Phần lớn chỉ dừng lại ở mức chủ trương, chưa đề ra những biện pháp cụ thể, hiệu quả; chưa chọn lọc được những nội dung thiết thực, trọng tâm; chưa tìm ra cách thức tổ chức quá trình đổi mới một cách linh hoạt nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình giáo dục tiểu học phù hợp với đường lối giáo dục hiện nay. Xuất phát từ thực tiễn công tác quản lý giáo dục và qua kết quả nghiên cứu, thông qua bài viết, tác giả trình bày một số vấn đề về quản lý hoạt động đổi mới PPDH ở các trường tiểu học Quận 10, Thành phố Hồ Chí Minh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng đổi mới PPDH tại các trường tiểu học, Quận 10, TP Hồ Chí Minh

Đề đánh giá được thực trạng hoạt động và quản lý hoạt động đổi mới PPDH ở các trường tiểu học Quận 10, TP.HCM, làm cơ sở đề xuất các biện pháp quản lý đổi mới PPDH; tác giả tiến hành khảo sát 02 đối tượng: 179 khách thể, trong đó có:

- 26 cán bộ quản lý (24 cán bộ quản lý của 8 trường tiểu học, 2 lãnh đạo Phòng GD&ĐT, 1 chuyên viên phụ trách chuyên môn tiểu học)

- 153 giáo viên của 9 trường tiểu học tại các trường tiểu học quận 10, bằng phiếu khảo sát. Kết quả khảo sát được quy ra điểm số trung bình để đánh giá mức độ thực hiện việc QL đổi mới PPDH. Sau khi phân tích tổng hợp kết quả khảo sát tác giả có đánh giá chung về thực trạng quản lý hoạt động đổi mới PPDH ở các trường tiểu học quận 10 như sau:

- Mặt mạnh:

Kết quả nghiên cứu thực tế cho thấy CBQL và GV đã có sự nhận thức được sự cần thiết của việc đổi mới PPDH, về mục tiêu của đổi mới PPDH ở các trường tiểu học. Bên cạnh đó, các trường tiểu học cũng đã tiến hành đổi mới PPDH thể hiện rõ ở việc đổi mới về nội dung, hình thức và phương pháp, bước đầu cho những kết quả nhất định

Đối với công tác QL đổi mới PPDH, có sự nhận thức đúng về vai trò của các nội dung liên đến QL đổi mới PPDH như là việc xây dựng kế hoạch, QL tổ chức, chỉ đạo thực hiện, kiểm tra đánh giá và QL các điều kiện cho quá trình đổi mới PPDH. Đây là điều kiện quan trọng cho việc đẩy mạnh QL đổi mới PPDH trong thực tiễn.

Công tác QL hoạt động tổ chức đổi mới PPDH ở các trường tiểu học trên địa bàn quận 10 đã được triển khai, trong đó các nội dung liên quan đến QL đổi mới PPDH cho những kết quả khả quan như tổ chức thực hiện hoạt động đổi mới PPDH, chỉ đạo thực hiện và đảm bảo các điều kiện cho việc đổi mới PPDH và cho những kết quả tương đối khả quan.

Công tác QL đổi mới PPDH cho thấy đã được thực hiện cả ở ba chủ thể là CBQL, GV và HS, đối với BGH là chỉ đạo, hướng dẫn việc đổi mới PPDH, dự giờ, đánh giá làm cơ sở để rút kinh nghiệm cho những bài sau; đối với GV thực hiện việc xây dựng kế hoạch bài dạy phù hợp với điều kiện HS, đẩy mạnh sử dụng PPDH tích cực; đối với HS cho thấy sự hứng thú, tính tự giác trong học tập.

Việc thực hiện kiểm tra đánh giá hoạt động đổi mới PPDH đã cho thấy tính hiệu quả, với mục tiêu phục vụ cho công tác QL hoạt động đổi mới PPDH, trong đó tập trung vào việc đánh giá việc xây dựng kế hoạch bài dạy của GV có đổi mới PPDH, hoạt động giảng dạy của GV, đánh giá kết quả đổi mới PPDH của GV

- Tồn tại, khó khăn:

Việc đổi mới về PPDH hướng đến việc thực hành

ứng dụng cho HS chưa được quan tâm nhiều; công tác tập huấn nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ cho GV về đổi mới PPDH, chưa được CBQL và GV nhận thức cao về sự cần thiết của những nội dung này, việc nhận thức chưa đầy đủ sự cần thiết của việc QL đổi mới PPDH sẽ làm giảm đi vai trò và tính hiệu quả của những nội dung này.

Đối với nội dung xây dựng kế hoạch QL hoạt động đổi mới PPDH được xem là nội dung mang tính trọng tâm, nhưng lại có những hạn chế, cụ thể như ở các nội dung của xây dựng kế hoạch đảm bảo tính định hướng lâu dài.

Cùng với đó, công tác chỉ đạo hoạt động đổi mới PPDH bao gồm các nội dung như kiểm tra việc xây dựng kế hoạch đến tổ chức, chỉ đạo việc thực hiện kế hoạch; tổ chức rút kinh nghiệm về đổi mới PPDH lại chưa mang lại kết quả tích cực, chính điều này sẽ dễ dẫn đến sự rời xa thực tiễn đổi mới PPDH. Cùng với đó việc kiểm tra việc xây dựng và thực hiện kế hoạch đổi mới PPDH theo định hướng phát triển năng lực học sinh và đánh giá hoạt động của tổ chuyên môn và giáo viên trong đổi mới PPDH chưa cho thấy tính hiệu quả.

- Nguyên nhân:

Những hạn chế này một phần xuất phát từ nhận thức của CBQL và GV của các trường tiểu học, đồng thời xuất phát từ chính trong quá trình tổ chức QL hoạt động đổi mới PPDH, những hạn chế này nếu không được khắc phục kịp thời sẽ có những tác động tiêu cực đến kết quả của đổi mới PPDH.

Công tác tổ chức sinh hoạt của tổ chuyên môn chưa có sự sâu sát của CBQL nhà trường, chưa thực hiện nội dung trọng tâm về đổi mới PPDH. Việc xây dựng kế hoạch đổi mới PPDH thành hoạt động trọng tâm trong kế hoạch.

Công tác bồi dưỡng cho GV về đổi mới PPDH và ứng dụng công nghệ thông tin chưa được chú trọng.

Năng lực chuyên môn, kỹ năng sư phạm của một ít GV còn hạn chế.

2.2. Một số biện pháp đổi mới PPDH ở các trường tiểu học Quận 10, TP Hồ Chí Minh

2.2.1. Nâng cao nhận thức về hoạt động đổi mới PPDH cho đội ngũ giáo viên các trường tiểu học

Nhận thức là bước quan trọng để hình thành niềm tin, từ đó thúc đẩy hoạt động diễn ra. Thực tế cho thấy, nếu nhận thức đúng và phù hợp sẽ dẫn đến hành động đúng. Do đó, việc đổi mới PPDH chỉ có thể thành công khi các lực lượng thực hiện nhiệm vụ này, nhất là GV nhận thức đúng về tầm quan trọng của công tác đổi mới PPDH, đổi mới như thế nào và việc QL công tác đổi mới bao gồm những nội dung nào, từ đó CBQL mới có những quyết sách chỉ đạo việc đổi mới đúng

hướng, đồng thời GV mới thực hiện công tác này một cách có hiệu quả.

- Cần làm cho GV và các lực lượng trọng nhà trường thấy rõ việc đổi mới PPDH là một xu hướng tất yếu của quá trình đổi mới giáo dục, việc sử dụng các PPDH tích cực đang được áp dụng một cách rộng rãi ở các quốc gia có nền giáo dục phát triển.

- Đẩy mạnh việc nâng cao nhận thức đối với đội ngũ GV và các lực lượng khác trong nhà trường về vai trò và ý nghĩa của việc đổi mới PPDH là nhiệm vụ hàng đầu của việc nâng cao chất lượng dạy học, cũng như nâng cao chất lượng giáo dục của mỗi nhà trường.

2.2.2. Chủ động xây dựng kế hoạch đổi mới PPDH phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục

Xây dựng kế hoạch đổi mới PPDH ở các trường tiểu học đáp ứng yêu cầu của đổi mới giáo dục giúp CBQL và tổ/khối có sự chủ động trong việc thực hiện công tác đổi mới PPDH. Việc xây dựng kế hoạch đổi mới PPDH còn giúp cho việc sử dụng một cách hiệu quả các nguồn lực phục vụ cho việc đổi mới PPDH.

- Việc xây dựng kế hoạch năm học của nhà trường cần phải bao gồm kế hoạch thực hiện đổi mới PPDH, kế hoạch đổi mới PPDH cần được xem là một bộ phận không thể thiếu của kế hoạch nhà trường.

- Kế hoạch QL đổi mới PPDH được xây dựng cần phải tính đến các đặc điểm của từng PPDH và xu thế đổi mới PPDH, trong đó cần có sự kết hợp PPDH truyền thống với PPDH hiện đại để từ đó có thể vận dụng một cách linh hoạt và phù hợp với từng nhà trường tiểu học

- Việc xây dựng kế hoạch QL đổi mới PPDH ở trường tiểu học cần dựa trên những định hướng của Đảng, của Chương trình giáo dục phổ thông 2018, cùng với đó là các văn bản hướng dẫn đối với việc thực hiện kế hoạch đổi mới PPDH, ngoài ra còn cần căn cứ vào các điều kiện thực tế của quận cũng như của các nhà trường, để từ đó xây dựng bộ máy tổ chức và huy động nguồn lực phục vụ cho việc xây dựng kế hoạch hoạt động đổi mới PPDH

2.2.3. Tổ chức thực hiện có hiệu quả hoạt động đổi mới PPDH ở các trường tiểu học

- Làm rõ chức năng cũng như nhiệm vụ cụ thể của từng bộ phận trong trường để làm cơ sở cho việc phân công nhiệm vụ.

- Có sự phân công nhiệm vụ cụ thể đến từng cá nhân cũng như các bộ phận trọng nhà trường đối với việc thực hiện đổi mới PPDH.

- Thống nhất các nội dung làm việc của tổ chuyên môn, trong đó lấy việc đổi mới PPDH làm nhiệm vụ trọng tâm

- Tăng cường, nâng cao việc thiết kế kế hoạch bài dạy và tổ chức các hoạt động trên lớp theo hướng sử

dụng các phương pháp tích cực.

- Tăng cường việc sử dụng một cách hiệu quả các nguồn lực trong trường nhằm thực hiện có hiệu quả việc đổi mới PPDH.

2.2.4. Tăng cường quản lý việc khai thác, sử dụng cơ sở vật chất và thiết bị dạy học của giáo viên các trường tiểu học

Cơ sở vật chất và thiết bị dạy học là điều kiện quan trọng để thực hiện công tác đổi mới PPDH, do đó nếu GV không biết khai thác một cách có hiệu quả sẽ là điều kiện quan trọng để thực hiện thành công nhiệm vụ đổi mới PPDH. Như vậy mục tiêu của giải pháp nhằm giúp cho việc khai thác và sử dụng các trang thiết bị phục vụ cho việc đổi mới PPDH một cách tốt nhất.

+ Phân công một CBQL chuyên trách về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học và ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học. Đồng thời, xây dựng kế hoạch sử dụng, bảo quản cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học vào đổi mới PPDH của nhà trường.

+ Bổ sung một nhân viên chuyên trách về sử dụng thiết bị dạy học trong nhà trường.

+ Thực hiện việc khảo sát để nắm rõ thực trạng năng lực sử dụng trang thiết bị dạy học và năng lực ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học của GV, để từ đó có kế hoạch định hướng bồi dưỡng tập huấn thích hợp nhằm nâng cao năng lực cho GV. Đồng thời, tổ chức các buổi tập huấn sử dụng các phần mềm vào dạy học.

2.2.5. Tăng cường bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ giáo viên các trường tiểu học

Chất lượng dạy học của nhà trường phụ thuộc vào chất lượng giảng dạy của chính GV. Do đó, để nâng cao chất lượng dạy học của GV thì bên cạnh trình độ chuyên môn tốt, thì GV cần phải có kỹ năng tổ chức các hoạt động dạy học. Đặc biệt, đối với việc đổi mới PPDH thì trình độ chuyên môn, nghiệp vụ lại càng quan trọng. Kết quả khảo sát cho thấy, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của GV, đặc biệt là việc ứng dụng các PPDH tích cực là hạn chế của GV. Do đó, để nâng cao chất lượng dạy học thì cần nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ GV.

- Nâng cao nhận thức cho đội ngũ GV nhà trường về vai trò của nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ đối với việc đảm bảo và nâng cao hiệu quả hoạt động đổi mới PPDH.

- Nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ GV để họ có nhận thức, điều kiện và hành động đúng đắn hơn, hiểu sâu và hiểu rõ hơn về công tác đổi mới PPDH của mình.

- Nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho

GV. Vì chính năng lực này mới làm nên chất lượng hoạt động của công tác đổi mới PPDH, hay ngược lại chính chất lượng hoạt động dạy học sẽ đánh giá chất lượng năng lực dạy học của GV.

2.2.6. Kiểm tra, đánh giá và điều chỉnh công tác quản lý việc thực hiện đổi mới PPDH ở các trường tiểu học

CBQL nhà trường thường xuyên thực hiện việc kiểm tra, đánh giá để có thể phát hiện kịp thời những sai lệch trong công tác QL việc đổi mới PPDH, đồng thời có những điều chỉnh kịp thời làm cho việc đổi mới PPDH thực sự có kết quả.

- Đánh giá tính khoa học, tính hợp lý, tính hiệu quả và khả thi của kế hoạch đổi mới PPDH.

- Việc xây dựng kế hoạch đổi mới PPDH cần được xây dựng dựa trên các cơ sở lý luận và thực tiễn của hoạt động dạy học, cùng với đó kế hoạch đổi mới PPDH cần phải tính đến điều kiện của nhà trường, năng lực GV, cũng như xu thế đổi mới PPDH.

- Kiểm tra công tác phối hợp của các bộ phận trong quá trình thực hiện đổi mới PPDH. Cụ thể là sự phối hợp giữa CBQL, tổ chuyên môn và GV, phối hợp giữa các phòng phụ trách thiết bị, văn phòng phục vụ cho đổi mới PPDH.

- Kiểm tra các điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị và các điều kiện phục vụ cho giảng dạy và đổi mới PPDH.

3. Kết luận

QL đổi mới PPDH là một hoạt động quan trọng nhằm góp phần vào việc nâng cao chất lượng dạy học cũng như chất lượng giáo dục của nhà trường. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, việc thực hiện hiệu quả hoạt động đổi mới PPDH phụ thuộc vào các yếu tố như nội dung dạy học, GV, các điều kiện liên quan đến cơ sở vật chất và thiết bị dạy học phục vụ việc đổi mới PPDH, trong đó công tác QL hoạt động đổi mới PPDH là yếu tố quan trọng, có tác động làm cho việc đổi mới PPDH được thực hiện một cách thường xuyên, hệ thống và có tính hiệu quả.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành Trung ương, *Chỉ thị 40-CT/TW, Xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ Quản lý giáo dục*, Hà Nội.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 28/2020/TT-BGDĐT của Bộ GD&ĐT, Điều lệ trường tiểu học*, Hà Nội.

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT của Bộ GD&ĐT, Quy định Chương trình giáo dục phổ thông Chương trình tổng thể*, Hà Nội.

4. Chính phủ nước CHXHCN Việt Nam, *Chiến lược phát triển giáo dục 2011 - 2020*, Hà Nội.

5. Luật giáo dục, số 43/2019/QH14, Hà Nội.